

2005

Випуск 18

ЕКОНОМІКА

Серія

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

НАУКОВИЙ ВІСНИК

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Редакційна колегія:

Мішкова Василь Петрович - доктор економічних наук, професор, чл.-кор. НАН України, завідуювач кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету (головний редактор)

Пітогнч Михайло Іванович - доктор економічних наук, професор, завідуювач кафедри економічної теорії Ужгородського національного університету (заступник головного редактора)

Глава Світлана Степанівна - кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Домішній Мар'я Іванович - доктор економічних наук, професор, академік НАН України, директор Інституту регіональних досліджень НАН України

Бойко Микола Миколайович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Лендес Михайло Андрійович - доктор економічних наук, член-кореспондент Української академії аграрних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Рущак Михайло Юрійович - доктор економічних наук, професор кафедри економіки, менеджменту та маркетингу Ужгородського національного університету

Давьків Іосип Іванович - кандидат економічних наук, доцент, завідуювач кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету

Левча Іосип Іосипович - кандидат економічних наук, доцент, завідуювач кафедри фінансів та банківської справи Ужгородського національного університету

Рецензенти:

Доктор економічних наук, професор О.К. Алмашич
Доктор економічних наук, професор В.І. Ярема

Адреса редакції:

88000, м. Ужгород, ш. Народна, 3,
Економічний факультет Ужгородського національного університету.
Тел./факс: (03122) 3-23-67, 61-23-13.
Електронна пошта: svitlana@ed.uzhgorod.ua

Видається з 1994 року.
Свідчення про державну реєстрацію серія КВ № 7972 від 9 жовтня 2003 року.

Замежджено додатком до постанови президії ВАК України від 9 жовтня 2000 р., №2-02/2 і еквівалентно до переліку №4 наукових фахових видань України, в яких можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук.

Замежджено вченою радою Ужгородського національного університету, протокол № 9 від 27.10.2005 р.

ISSN: 0869-0782

ЗМІСТ

Розділ 1	МАКРОЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	7
Михоєва В.П., Тимочук М.І.	Методичні підходи до аналізу сутності розвитку соціально-трудового потенціалу	7
Шинкарь В.А., Малик Л.П.	Макроекономічні проблеми інфляції в умовах ринкової економіки	11
Черниченко Т.В.	Нова економічна динаміка: політика державних витрат та економічне зростання	16
Лизанець А.Г.	До питання про лізинг персоналу	19
Дочинцев Н.М.	Рекламний ринок як об'єкт впливу консюмеризму	25
Петюк В.П.	Вплив маркетингу на зміцнення конкурентної позиції виробників мінеральних вод на ринку України	30
Юсак Е.Ф.	Методичні підходи до оцінки людського капіталу	35
Розділ 2	РЕГІОНАЛЬНІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ	39
Лендер М.А., Газда М.В., Жулканич Н.М.	Особливості аграрного господарювання в Карпатському регіоні	39
Чубарь О.Г., Медвідь В.М.	Досвід функціонування євро регіонів на території України	51
Ляченко В.І., Ерфан Є.А., Сідак С.В., Симочко Т.	Стан та перспективи розвитку інвестиційних процесів в регіональному позрізі	59
Лендер О.Д.	Особливості організації моніторингу індустрії туризму в регіоні	63
Сочка К.А.	Регіональні пріоритети транскордонного співробітництва органів місцевої влади Закарпаття: місце та перспективи туристично-рекреаційної галузі	70

SUMMARY

Русин Н.П., Штурмер Г.Г.
Особливості обліку векселів у зовнішньоекономічній діяльності

Даньків І.А., Шевця Я.В.
Економічний зміст прибутку та облік його використання в умовах трансформування економіки

Застосування диференційованих позицій ще більш-ше підлине роль відірної опити праці в напрямі якісного фактора, де нараховування заробітної плати здійснюється в залежності від кількості і якості виготовленої продукції, а фактор якості займає пружорядне значення, що недопустимо в умовах конкурентів. В роботі даються пропозиції щодо ведення опити праці за запропонованими формами і системами опити праці.

Перспективним напрямом подальшого вивчення є розробка і реконструювання людських документів по обліку виробітку та їх вирободження у практиці.

В даній статті даються науково і практично обґрунтовані пропозиції по застосуванню форм і систем опити праці, які знайшли і знаходять своє місце у виробничо-господарській діяльності підприємств промисловості. На нашу думку, застосування розгорнутого КТУ для розрахунку бригадозаробітку в умовах безтарифно-бальної системи опити праці зніме всі спірні питання, а також су-

ВИСНОВКИ

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Завіновська Г.Т. Економіка праці. - К.: Вища школа, 2000. - 315 с.
2. Каміна А.В. Організація і оплата праці в умовах ринку. - К.: МАУП, 2001. - 240 с.
3. Колот А.М. Опита праці на підприємстві: організація та удосконалення. - К.: Праця, 1997. - 187 с.
4. Кузьминський А.М., Остапчук М.Я., Барановський В.Р. Організація праці та аналіз в умовах британського господарства. - К.: Техніка, 1988. - 168 с.
5. Остапчук М.Я. Учет и анализ деятельности хозяйственных подразделений предприятия. - М.: Финансы и статистика, 1992. - 160 с.
6. Петух В.М. Ринок праці: Навч.-метод. посібник для самостійного вивчення дисципліни. - К.: 2000. - 214 с.
7. Эрнберт Р. Дж., Смит Р. С. Современная экономика труда. Теория и государственная политика. - М.: Изд-во Моск. ун-та, 1996. - 420 с.

ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ПРИБУТКУ ТА ОБЛІК ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ В УМОВАХ ТРАНСФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ

УДК 330.112.2:657

Даньків І.А.,
Шевра Я.В.

Метою діяльності будь-якого підприємства в ринкових умовах є отримання прибутку. Отримавши та прибуток, підприємство неодмінно стикається з проблемами його використання, тобто воно повинно приймати рішення щодо розподілу прибутку між різними типами його використання, якщо ристання. В даній статті розглянуті основні шляхи використання прибутку підприємства, якщо ристання прибутку в сфері праці. Дієтельно досліджено місце і роль прибутку в сучасних ринкових умовах, розглянувши та необхідні та неможливі недоліки та перспективи використання прибутку на підприємстві.

Ключові слова: прибуток, чистий прибуток, нерозподілений прибуток, використання прибутку, *dividend, statutory capital, reserve capital, фонд інвестування.*

ВСТУП

Функціонування підприємства незалежно від виду його діяльності і форм власності в умовах ринку визначається його здатністю приносити до статний прибуток. В умовах ринкової економіки прибуток є найважливішим чинником стимулювання виробничої і підприємницької діяльності підприємства та створює фінансову основу для її розширення, залучення соціальних і матеріальних потреб людського колективу. Податок на прибуток стає головним джерелом формування нало-

Даньків Ієсин Якимович, к.е.н., доцент, завідувач кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету.

Шевра Ярослав Вікторович, магістрант кафедри обліку та аудиту Ужгородського національного університету.

лінійна прибутком" з точки зору теоретичного дослідження прибутку. Але, на нашу думку, в усіх цих наведених наукових дослідженнях, проблемі методології обліку використання прибутку та оцінка його використання в умовах ринкової економіки не знайшли достатньо обґрунтованого висвітлення.

Виходячи з наведеного, метою даного дослідження є: вивчення методології обліку використання прибутку; оцінка використання прибутку в галузях з ринковою економікою та можливість застосування цього досвіду в Україні.

Методологією досліджень є аналіз праць вітчизняних науковців з проблем методології обліку використання прибутку; оцінка використання прибутку в країнах з ринковою економікою та можливість застосування цього досвіду в Україні.

З метою висвітлення даної проблеми та результати здійсненого дослідження створюється статистична база даних: в першому розділі дослідження висловлюються висновки щодо виконаного дослідження та даються рекомендації щодо можливих напрямів майбутніх досліджень.

1 ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА РОЛЬ ПРИБУТКУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характерує ефективність виробництва і в кінцевому рахунку свідчать про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на зміщення вартості. Одночасно прибуток впливає на зміщення вартості при будь-якій формі власності. Він не лише є джерелом забезпечення внутрішнього господарського підприємства, а й джерелом формування бюджетних ресурсів держави. Функціонування підприємства неможливо без прибутку. Прибуток має важливе значення по ряду причин:

1. Він є головною метою діяльності підприємства в ринкових умовах.
2. Прибуток підприємства створює базу економічного розвитку держави (того перепозитивного прибутку через податкову систему).
3. Прибуток є найважливішим критерієм оцінки ефективності конкретної виробничої (операційної) діяльності.
4. Прибуток є основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує його розвиток.
5. Прибуток є головною джерелом зростаючої ринкової вартості підприємства (капіталізації прибутку).

8

A

дуже бюджету (державного, місцевого). Сума прибутку, яку одержує підприємство, обумовлена обсягом реалізації продукції, її якістю і конкурентноздатністю на ринку, асортиментом, рівнем витрат та інфляційних процесів, що неминує супроводжуватись становлення ринкових відносин.

Найважливішим фактором є ефективне управління даними категоріями, і як кінцевий етап – ефективне управління використанням прибутку з метою отримання мінімального ризику від його капіталізації на підприємстві (при несприятливих умовах) чи вкладення його в інвестиційні або інші проекти (при сприятливій кон'юнктурі фінансово-го ринку). Оскільки кожне підприємство ставить за мету отримання прибутку, то кожне з них стикається з проблемами щодо ефективного його використання. Слід зазначити, що методика визначення прибутку на українських підприємствах не відрізняється міжнародним стандартом бухгалтерського обліку (надає – МСБО). Витрати українських підприємств значно занижені, оскільки частина витрат розглядається як використання прибутку. Згідно з МСБО використанням прибутку є розподіл його між власниками (учасниками) підприємства (нараховання і виплата дивідендів) та різні види reinvestування. Тому є випадки, коли при переході на МСБО прибуткові підприємства стають збитковими. В умовах ринкової економіки для підприємства важливими питаннями є розширення чи скорочення виробництва та реалізації продукції, зростання норми прибутковості, скінченності податкового, фінансового та бухгалтерського обліку, що викликають потребу в дослідженні взаємних пропорцій. Цим зумовлена актуальність даної теми. Ефективне використання прибутку забезпечує отримання ще більшого ефекту від його використання в майбутньому періоді. Гармонізація витрат-наного бухгалтерського обліку з міжнародними стандартами обліку та використання світового до-свіду використання прибутку вимагає глибокого дослідження даної проблеми.

Питання обліку використання прибутку досліджує ряд вчених, серед яких: Л. Фіорі, І. Сімон, Е. С. Сіверс, В. Ф. Панді, Я. В. Соколов. Вони досліджували природу прибутку, а також працьвали над його визначенням. Знаннями в цій дослідженні питання прибутку зробили також українські вчені – професори О. С. Бородакін, Г. Г. Кірейцев, М. В. Кузьмичев, В. Г. Шинник, В. В. Соколов, Ю. І. Осалчий, М. Г. Чумаченко. В їх працях досліджуються основні напрямки використання прибутку, і акцентування на ефективному управлінні ним. В працях Ф. Ф. Бутинця розглянуті питання формування прибутку, його розподіл, глибоко викладені основні напрямки використання прибутку та їх облік. Питаннями обліку доходів та фінансових результатів присвячено також ряд досліджень у таких авторів, як О. Е. Кузьмінська, Е. Ю. Шапа, Я. В. Лебедєвич, А. В. Приходько. Особливо увагу заслідує праця А. І. Біланка „Управ-

1 ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ ТА РОЛЬ ПРИБУТКУ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Прибуток – найважливіша фінансова категорія, що відображає позитивний фінансовий результат господарської діяльності підприємства, характеризують ефективність виробництва і в кінцевому разувку свідчать про обсяг і якість виробленої продукції, стан продуктивності праці, рівень собівартості. Одночасно прибуток впливає на змінення комерційного ризику, інтенсифікацію виробництва при будь-якій формі власності. Він не лише є джерелом забезпечення внутрішньопідприємчих потреб підприємства, а й джерелом формування бюджетних ресурсів держави. Функціонування підприємства незалежно від виду його діяльності і форм власності, в умовах ринку визначається його здатністю приносити достатній прибуток.

В умовах ринкової економіки прибуток має важливе значення по ряду причин:

1. Він є головною метою діяльності підприємства в ринкових умовах.
2. Прибуток підприємства створює базу економічного розвитку держави (того перерозподілу прибутку через податкову систему).
3. Прибуток є найважливішим критерієм оцінки ефективності конкретної виробничої (операційної) діяльності.
4. Прибуток є основним внутрішнім джерелом формування фінансових ресурсів підприємства, що забезпечує його розвиток.
5. Прибуток є головним джерелом зростання ринкової вартості підприємства (капіталізації прибутку).

6. Прибуток підприємства є найважливішим джерелом задоволення соціальних потреб суспільства.

7. Прибуток є захисним механізмом підприємства від банкрутства.

Виходячи з вищевказаних функцій прибутку, можна сказати, що він є ключовим показником для будь-якого підприємства і тому управління прибутком є першочерговим завданням; навколо "прибутку" обертається багато категорій, які з ним тісно взаємопов'язані (витрати, собівартість, податок на прибуток, калькулювання, виручка від реалізації, доходи від операційної, фінансової, інвестиційної діяльності і т.д.) [2, с. 196].

Згідно із Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку №3 "Звіт про фінансові результати", прибуток – це сума, на яку доходи перевищують пов'язані з ними витрати. Хоч дане визначення і розкриває фінансовий зміст прибутку, воно не розкриває повного його значення у господарстві і підприємстві.

Прибуток – це кінцевий результат діяльності підприємства, що характеризує абсолютну ефективність його роботи. В умовах ринкової економіки прибуток є найважливішим чинником стимулювання господарської діяльності підприємства та створення фінансової основи для її розширення, залучення соціальних і матеріальних потреб трудового колективу. Податок на прибуток стає також головним джерелом формування надходжень бюджету (державного, місцевого). За рахунок прибутку поташають боргові зобов'язання підприємства перед банком та інвесторами. Отриманий прибуток підприємства, після сплати податку на прибуток, являє собою чистий прибуток, що знаходиться в повному розпорядженні підприємства. Чистий прибуток (збиток) формується поступово протягом фінансово-господарського року від усіх видів займаної та надзвичайної діяльності. Починаючи з 2000 р. після введення національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку (надалі – П(С)БО) процес розрахунку чистого прибутку (збитку) за звітний період можна поділити на такі кроки:

- визначення чистого доходу (виручки) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- розрахунок валового прибутку (збитку);
- визначення фінансового результату від операційної діяльності (прибутку або збитку);
- розрахунок прибутку (збитку) від звичайної діяльності до оподаткування;
- визначення прибутку (збитку) від звичайної діяльності після оподаткування;
- визначення надзвичайного прибутку (збитку);
- визначення чистого прибутку (збитку) згідно з п. 4, с. 23].

У фінансовій та економічній діяльності підприємства важливе місце відводиться розподілу та використанню одержаного прибутку як основного

джерела фінансування потреб і задоволення економічних інтересів власників.

Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків, використується згідно зі статутом підприємства та зі згодою трудового колективу.

Відповідно до головних напрямків використання, цей прибуток може бути використаний:

- на розподілений прибуток, що спрямовується за межі підприємства на виплату матеріального заохочення та дивідендів, на благодійний фонд;
- на нерозподілений прибуток, що залишається на виробничий та соціальний розвиток підприємства та на страховий фонд.

Дослідження правилих пропозицій між основними напрямками використання прибутку досить ефективно і реальною співвідношення між споживанням і накопиченням. Це сприяє посиленню матеріальної зацікавленості та відповідальності підприємства за підвищення ефективності виробництва та діяльності в цілому. Важливим є забезпечення оптимального задоволення потреб держави, власників і працівників. Слід враховувати, що держава зацікавлена отримувати більше доходів до бюджету, власники – здійснювати інвестиції у гостодарську діяльність, працівники – отримувати вищу винагороду за свою працю. Розподіл чистого прибутку, зокрема в акціонерних товариствах, є основним питанням його дивідендної політики. Цим регулюється курс акцій, розміри, структура та темпи зростання капіталу товариства. В установчих документах підприємства можуть бути передбачені також інші напрями використання чистого прибутку.

Отже, прибуток підприємства важливий як для держави, так і, насамперед, для підприємства. Для держави – це наповнення коштів державного бюджету для фінансування витрат і здійснення функцій держави, а для підприємства – це фонди розвитку, стимулювання і резерви для забезпечення своєї ефективної, високопродуктивної діяльності. Лише одержання максимального прибутку при мінімальних витратах. Тому роль прибутку в суспільних умовах надзвичайно важлива: цей показник дає можливість приймати управлінські рішення щодо інших умових надбавок: цей показник дає можливість купувати цінних паперів, співпрацю, партнерства тощо, що має дуже важливе значення в умовах ринкової економіки.

2 ОБЛІК РОЗПОДІЛУ І ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ

Економічна цінність функціонування будь-якого підприємства, результативність його фінансової діяльності багато в чому визначається використанням прибутку. Згідно з П(С)БО 5 "Звіт про власний капітал" можливі наступні шляхи використання чистого прибутку:

1. Розподіл прибутку між учасниками (діведенди, інші виплати).
2. Поповнення статутного капіталу.

3. Поповнення резервного капіталу. Також передбачений вільний рідок для можливості використання прибутку підприємства на власний розсуд. Підприємство може, крім вищенаведених шляхів, використовувати і власні, оскільки ми, є фінансовий резерв, у який здійснюється нарахування з чистого прибутку. Таке самофінансування є важливим для національного бізнесу і тому, що відповідно до нових національних стандартів обліку і звітності нерозподілений прибуток теж став складовою капіталу підприємства. До того ж подібне поповнення капіталу не потребує законодавчої регламентації (крім акціонерних товариств) [2, с. 145].

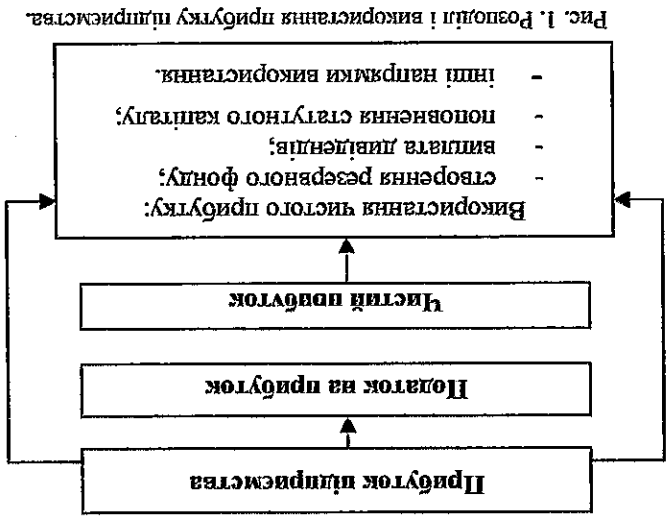

Рис. 1. Розподіл і використання прибутку підприємства.

Як показує світова практика, багато різних і масштабних підприємств здійснюють розподіл прибутку за наступною методикою:

1. Фонд інвестування підприємства (фінансування витрат на науково-дослідні роботи, розробку й освоєння нових видів продукції і технологій, модернізацію обладнання, реконструкцію і модернізацію лічного виробництва, придання і створення нематеріальних активів, поповнення обігового капіталу). Це один з найважливіших напрямків використання чистого прибутку, що забезпечує відтворювальні процеси на підприємстві.
2. Фонд фінансування витрат, пов'язаних з соціальними потребами (витрати на експлуатацію соціально-побутових об'єктів, що є на балансі підприємства), будівництвом об'єктів невиробничого призначення, проведінням оздоровчих та інших заходів.
3. Фонд стимулювання персоналу підприємства (матеріальне заохочення працівників: виплата одноразових премій, надання одноразових матеріальних допомог, преміювання за створення, освоєння і впровадження нової техніки тощо). Довід за-рубіжних країн якраз свідчить, що за кордоном підприємцям належало уявляти саме таким напрямком використання чистого прибутку.
4. Формування резерву для виплати дивідендів. Важливим напрямком використання прибутку є формування резерву на виплату дивідендів (виплата частини прибутку, спрямована на виплату дивідендів для стабільності в отриманні дивідендів у майбутньому).
5. Фінансовий резерв, що формується у разі миру, рекомандованих чинним законодавством. Одним з джерел самофінансування і погашення витрат, пов'язаних із кон'юнктурними зрушеннями, є фінансовий резерв, у який здійснюється нарахування з чистого прибутку. Таке самофінансування є важливим для національного бізнесу і тому, що відповідно до нових національних стандартів обліку і звітності нерозподілений прибуток теж став складовою капіталу підприємства. До того ж подібне поповнення капіталу не потребує законодавчої регламентації (крім акціонерних товариств) [2, с. 145].

Вважаємо, що світовий досвід використання прибутку мало врахований в Україні, і більшість підприємств віддають перевагу «благам теперішнім у порівнянні з благами майбутніми», тобто майже весь прибуток споживається та виплачується власникам у вигляді дивідендів.

Учасниками при розподілі прибутку є підприємство та держава. Частина прибутку підприємства направляється на поповнення бюджету (по-даток на прибуток), а решта залишається у розпорядженні підприємства і використовується ним на власний розсуд. Після вирахування податку на прибуток визнається чистий прибуток (збиток) звітного періоду закриття по даним рахунку 79 «Фінансові результати» на рахунок 441 «Прибуток нерозподілений» по кредиту (при одержанні прибутку) або дебет рахунку 442 «Непокриті збитки», а по кредиту рахунку 79 «Фінансові результати» – на суму збитку. Згідно із законодавством одержаний підприємством прибуток на субрахунок 441 «Прибуток нерозподілений» відображається на розрахунок з початку року і до кінця року таким підсумком з початку року і до кінця року показується нерозподілений. Використання одержаного прибутку протягом року відображається в дебеті субрахунку 443 «Прибуток, використаний у

Для розв'язання цієї проблеми потрібно використати принципи справедливості, який широко використовується в зарубіжній практиці. Частина придбутку, що спрямовується на виплату дивідендів, повинна залежати від середньозваженого за рік розміру процента за кредитні ресурси. Внесені за акції гроші – це кредитні ресурси, які мають свою вартість, тому розмір їх процента є об'єктивним фактором визначення частки придбутку, використаного на дивіденди, незалежно від розміру отриманого придбутку. Цим самим, зберігається стабільна ринкова ціна акцій підприємства. Спінте-тичний облік за кредитом рахунку 67 „Розрахунки з учасниками“ ведеться в журналі 3 розділі II, аналітичний – в оборотній відомості, яка відображає: привіше учасника, його адресу, кількість акцій, сума акцій, нараховування та видачу дивідендів. Видача оформляється платіжкою відомістю через касу підприємства або переаховуванням з поточного рахунку в банку іншого роду акціонерам. Для узагальнення інформації про розрахунки з учасниками та засновниками підприємства, які пов'язані з розподілом власного капіталу (дивіденди) призначено рахунок 67 „Розрахунки з учасниками“. Відповідно до П(С)БО 6 „Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах“ ототоплення дивідендів за звітний період є подією після дати балансу. Тому Примітки до річної фінансової звітності (ф. №5) повинні містити відповідні пояснення [3, с. 165].

Як вже зазначалося вище, підприємство має право збільшувати свій статутний капітал. Основним елементом власного капіталу є статутний капітал – один з основних показників, що характеризують розміри та фінансовий стан підприємства. Як найважливіша складова власного капіталу, він ви-конує рід важливих функцій:

- основоположна (основа для підприємства);
- регулятивна (визначає частку кожного за-сновника при розподілі придбутку та збитків, а та-кож при виході учасника);
- довгострокове фінансування (використо-вється підприємством протягом тривалого часу);
- гарантійна (гарантує виконання зобов'язань перед третіми особами (контрагентами).

Браховуючи вищевказані функції капіталу, він має дуже важливе значення для будь-якого підприємства. Збільшення його розміру розширює межі підприємницької діяльності в довгостроково-му періоді, і є гарантом виконання зобов'язань, що є надзвичайно важливим в ринкових умовах госпо-дарування.

Статутний капітал підприємства може бути збільшений або за рахунок додаткових внесків за-сновників (учасників), або за рахунок відрахуван-ня з його частки окремого придбутку.

В бухгалтерському обліку на суму збіль-шення статутного капіталу за рахунок придбутку роблять запис по кредиту рахунка 40 „Статутний капітал“ у кореспонденті з дебетом рахунків:

441 „Прибуток нерозподілений“;
443 „Прибуток, використаний у звітному періоді“ (на суму придбутку, спрямованого до ста-тутного капіталу підприємства).

Збільшення статутного капіталу може здійснюватися також за рахунок реінвестування придбу-тку, нарахованого як дивіденди засновникам. Для відображення цієї операції в обліку здійснюється такий запис: Д-т 443 „Прибуток, використаний у звітному періоді“, К-т 671 „Розрахунки за нарахо-ваними дивідендами“, (Нараховано дивіденди учас-никами), Д-т 671 „Розрахунки за нарахованими ди-видендами“, К-т 40 „Статутний капітал“ (дивіденди учасників спрямовано на збільшення розміру ста-тутного капіталу). Спрямовування дивідендів на зби-льшення розміру статутного капіталу є дуже по-ширеним за кордоном. Реінвестування дивідендів дає можливість отримати більше придбутку в на-ступному звітному періоді, і як наслідок випраотять акціонери, і підприємство. Підприємство збіль-шує свою фінансову могутність і покращує свою матеріальну базу, а акціонери мають змогу отримувати більші дивіденди. В Україні та-ка практика використовується дуже рідко. Витяз-няні акціонери віддають перевагу споживанню ди-видендів і нечасто задумуються про діяльність під-приємства на перспективу [3, с. 46].

Порядок зміни статутного капіталу акціоне-рного товариства регламентується Законом Украї-ни „Про господарські товариства“ [7]. При збіль-шенні номінальної вартості акцій у бухгалтерсько-му обліку роблять запис по кредиту рахунка 40 „Статутний капітал“ і дебету рахунку 443 „Прибу-ток, використаний у звітному періоді“ (за рахунок придбутку акціонерного товариства).

Згідно з положеннями ст. 16 Закону „Про го-сподарські товариства“ [7] рішення товариства про-до зміни розміру статутного фонду набирає чиннос-ті з дня внесення змін до державного реєстру. Бно-сезні зміни у засновницькі документи господарс-ких товариств, слід зважати на вимоги ст. 7 Закону про господарські товариства, згідно з яким для вне-сення змін товариство повинно повідомити у п'яти-денний термін орган, що провів реєстрацію. Ці змі-ни повинні бути зареєстровані тими ж вимогами, що встановлені і для державної реєстрації господар-ських товариств. Для реєстрації змін суб'єкт під-приємства повинен подати протокол загальних зборів учасників, документ, що підтверджує внесен-ня плати за реєстрацію змін, а також документ, яким внесено зміни чи доповнення. Зміни вносять-ся в реєстраційну картку.

Збірник наукових праць

НАУКОВИЙ ВІСНИК

УЖГОРОДСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія Економіка

ВИПУСК 18

2005

Редактор випуску: Василь МИКЛОВДА

*Відповідальні за випуск: Василь МИКЛОВДА,
Наманія НАДЬ*

Коректор: Мурслава ТОКАР

Верстка: Рената РЕШ

*Оригінал-макет
виготовлено у поліграфцентрі "Ліра"*

Підписано до друку 28 листопада 2005 р. Формат 60x84/8.
Папір офсетний. Друк на різорафі.
Гарнітура Times New Roman.
Тираж 150 прим.

Підприємство "ЛІРА"
88000, м. Ужгород, вул. Митрака, 25.
Свідоцтво про внесення до державного реєстру видавців,
видавничих і розповсюджувачів видавничої продукції
Серія 3Т № 24 від 7 листопада 2005 року.